

Dženet Maklaud
Troter

Smaragdna AFERA

Prevela
Dijana Đelošević

■ Laguna ■

Naslov originala

Janet Macleod Trotter
THE EMERALD AFFAIR
The Raj Hotel Series: Book 1

Text copyright © 2019 by Janet MacLeod Trotter
Published by MacLeod Trotter Books Ltd
Translation rights arranged by MacLeod Trotter Books Ltd
All rights reserved.
Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za sve moje divne praunuke:
Moli, Liru, Ilvu, Luka, Eli, Džejka,
Harisona, Korbina i Lendona.
Nastavite da uživajte u pričama.*

Građanski i vojni list, februar 1919

NA PRODAJU

Potpuno licencirane prostorije i dobro opremljen hotel
sa električnim osvetljenjem

poznat kao

HOTEL *RADŽA* (mesni naziv „*Radž*“)

Smešten u ulici Nikol, Ravalpindi,
Severni Pendžab, Indija

Trenutno u vlasništvu gospodina Džejmsa Litltona

Prostorije se sastoje od: velikog prijemnog predvorja, trpezarije za 30 gostiju, 2 dnevna boravka, 12 spavaćih soba (neke sa umivaonikom), 3 kupatila, 6 toaleta, dvorišta, bašte spreda i pozadi, bungalova za upravnika, ograđenog dela za poslugu, kuhinja, perionice, rekreacionog prostora za goste, garaža (motorno vozilo po dogovoru – četvorosed klemen-talbo)

Za dodatne detalje i cenu, prijavite se u pisanoj formi
gospodinu Dž. Litltonu.

PRVO POGLAVLJE

Ebsmut, Škotska, maj 1919

Kako je voz iz Edinburga koji je vodio Esmi Makbrajd na jug usporavao, Esmino srce je počelo ubrzano da kuca – delom od uzbuđenja, delom od straha – dok je izvijala vrat kako bi osmotrila svoj stari rodni grad. Nije bila u njemu gotovo tri godine, zato što je u inostranstvu služila kao bolničarka tokom nedavnog rata. Nervozno je prstima prebiralala po pramenovima svoje smeđe kose i pritislula prćasti nos o prozor. Ružičasti kamen koliba u zalivu sijao je na kasnom prolećnom suncu a more iza njih svetlucalo je dok su se talasi belih kresti razbijali o lučke zidine. Enkoridž se uzdizao iznad litice, zaštitnički poput orla; gotska kula koja je sve donedavno služila kao privremena bolnica u kojoj je Esmi kao bolničarka provela nekoliko meseci 1916. Njena najbolja prijateljica, Lidija Templton, pisala joj je da je obavesti da su poslednji pacijenti na oporavku premešteni negde drugde a da su se pukovnik Lomaks i njegova ekscentrična ćerka vratili u svoj dom.

Draga Lidija! Esmino raspoloženje se popravilo na pomisao da će boraviti kod svoje stare školske drugarice i njenih

gostoljubivih roditelja. Lidijino zabavno ogovaranje bilo je upravo ono što joj je trebalo nakon iscrpljujućeg rada pri Bolnicama škotskih žena na ratnim frontovima u Srbiji i Rusiji. Osećala se mnogo starijom od svojih dvadeset pet godina. Pored živahne Lidije ponovo će se osećati mladom i bezbrižnom.

Najednom ugleda svoj stari dom na vrhu litice – kuću okrenutu u belo sa crnim vratima i okvirima prozora – u kom je živela sa svojim ocem pošto je prihvatio posao školskog doktora u školi za devojke Sent Eba. Oči su joj se napunile suzama. Bašta je bila zarasla u trnovito žbunje, a ljuljaška koju je otac napravio za nju u granju drveta jabuke je nestala. Ali ovo nije bio njen dom već više od deset godina. Osetila je dobro poznatu bol zbog gubitka voljenog oca, koji ju je ostavio siročetom u četrnaestoj godini, pošto joj je majka umrla kada je Esmi imala pet godina. Psihijatrijska bolnica u Veliju u Visoravnima postala joj je nešto najbliže domu, u kom je tokom poslednjih godinu dana obavljala posao bolničarke i živela sa svojom ljubaznom starateljkom, doktorkom Izobel Karaders.

Voz je zatim prošao pored njenog bivšeg doma a na vidiku se ukazala njena stara škola sa svojim zbrkanim krovovima od škrljca i visokim dimnjacima. Stomak joj se okrenuo. Moraće da poseti Dramondove koji su vodili školu. Kadgod bi pomislila na njih i njihovog sina Dejvida, obuzimala su je pomešana osećanja krivice i kajanja. Da li bi je gledali optužujućim očima? Ili još gore: da li bi je obasuli ljubaznošću i saosećanjem? Nije mogla još dugo da odlaže susret sa njima. Ali sačekće još malo.

Uz šištanje, voz se zaustavio na stanici.

Lidija joj je mahala sa zida, nepogrešivo odevena u moderni prolećni mantil i veseli šesir nataknut preko uvojaka njene plave kose. Angažovala je nosača da pomogne Esmi oko kofera, iako je bio dovoljno mali da može sama da ga nosi.

„Najdraža!“, zacičala je Lidija i zgrabila Esmi u zagrljaj. „Bože moj, tanka si kao prut. Mama će zasigurno insistirati da

te kuvarica na silu hrani. Mada je sada moderno da se bude tanak – blago tebi! I tvoje divne sive oči izgledaju ogromne.“

Esmi se nasmejala. „Pričaš koješta! Ne mogu ti reći koliko mi je to nedostajalo. A ti izgledaš prelepo kao i uvek.“

Lidija je izgledala zadovoljno te je uhvatila svoju prijateljicu pod ruku. Išetale su se iz male stanice u pratnji nosača.

„Silno ćemo se zabaviti. Mi, Templtonovi ćemo te naskroz razmaziti, a ti ćeš mi pričati o svim stranim vojnicima koje si upoznala i kojima si slomila srce...“

Lidija je naglo zastala i zagledala se u Esmi svojim okruglim plavim očima. „Bože, izvini. Zaboravila sam na Dejvida. Nisam htela da budem neuviđavna. Svima nam je mnogo žao zbog njega.“

Esmi se nešto steglo u stomaku. „Da, znam. Ne moraš da se izvinjavaš.“

„Užasno je sve to“, uzvratila je Lidija. „i još pred sam kraj rata. Stvarno nije fer.“

Esmi je osetila kako joj se krv povlači iz glave i pomislila da će se onesvestiti. Ali Lidija ju je brzo vodila ka automobilu sa otvorenim krovom parkiranim na ulazu u stanicu i ugurala je na mesto suvozača. Njena prijateljica je skliznula na mesto vozača, podigla suknju i pokazala par lepo oblikovanih nogu.

„Da li je šofer Dikson otišao u penziju?“, upitala je Esmi.

„Ne, još uvek radi za tatu. Ali ovih dana volim da se sama vozim.“ Lidija se široko osmehivala. „Sva ona vožnja generala u transportnoj jedinici nije bila uzalud.“

„Naravno da su te dopali generali a ne vojna praonica“, zadirkiivala ju je Esmi.

„Nego šta!“, složila se Lidija. „Ali najsvetlija tačka u mom ratovanju bio je odlazak u Ameriku da prikupim sredstva za Bolnice škotskih žena.“

„Veoma hrabro od tebe da pređeš Atlantik“, rekla je Esmi. „Tetka Izobel je rekla da si obavila odličan posao.“

„Da li je doktorka Karaders stvarno to rekla?“, upitala je Lidija sa osmehom. „Misliš da je i čuvena doktorka Inglis pomislila isto to? Ona me je hrabrila da idem, znaš to?“

„Sigurna sam da jeste. Ne bi mogla da opskrbi sve te bolnice bez tvoje pomoći.“

„Volela bih da sam mogla lično da joj ispričam sve o Americi“, rekla je Lidija. „Tragično je što je umrla tako iznenada.“

„Nije baš iznenada“, uzvratila je Esmi. „Mesecima je znala da ima rak ali nam nije rekla. Iscrpljivala se do samog kraja.“

„A ti si bila s njom na povratku iz Rusije?“

Esmi je klimnula glavom. Rastužila se prisećajući se smrti herojske doktorke iz Edinburga koja je vodila svoje žensko osoblje po čitavoj Evropi kako bi pomogla britanskim saveznicima kada je njihova sopstvena vlada odbila ponudu žena medicinaru. Nakon užasa srpskog povlačenja 1915. i naporne godine neumornog negovanja na ratnim frontovima na jugu Rusije i Rumunije, doktorku Inglis i njene žene napokon je dotukao haos revolucije s kraja 1917. godine. Izbegavajući ubistva i anarhiju, žene su u poslednjem času pobile iz arktičke luke Arhangelsk pre nego što je postala okovana ledom preko zime. Smrt Elsi Inglis, koja je usledila ubrzo zatim, označila je kraj Esminog angažovanja pri Bolnicama škotskih žena.

Iscrpljena i obeshrabrena, Esmi se povukla u Veli gde je o njoj brinula njena starateljka. Izobel Karaders, stara prijateljica i koleginica njenog oca, bila je najbliža roditelju koji je Esmi imala. Esmi ju je sa ljubavlju zvala tetka Izobel. Tamo, u blagom vazduhu Visoravni, blizu svog doma iz detinjstva i daleko od oružja i krvoprolića, vratila joj se želja za životom. U godini za koju se ispostavilo da je poslednja godina rata, Esmi je pomagala u negovanju psihijatrijskih pacijenata, od kojih su neki bili vojnici koji su patili od ratne neuroze. A kako se rat okrenuo u korist saveznika, Esmi je shvatila da je pravo vreme da bude iskrena prema Dejvidu...

„Zašto izgledaš tako turobno?!“, povikala je Lidija, prekidajući joj misli. „Nisam htela da te rastužim. Jednostavno nećemo razmišljati o nesrećnim stvarima. Prićaćemo o budućnosti, ispijati koktele, igrati tenis a naučiću te i da plešeš uz regtajm muziku. Iz Amerike sam donela neke ploče za gramofon.“

Dok su jurili seoskim putevima iz Ebsmuta ka Templton Holu, Lidija ju je zabavljala pričama o vremenu provedenom u Njujorku i Čikagu, i dramatičnom prelasku preko Atlantika uz izbegavanje neprijateljskih podmornica. Iako je umanjivala opasnost, Esmi je znala da je Lidija veoma rizikovala da bi putovala do i iz Amerike. Dopadalo joj se to kod njene prijateljice; skrivala je hrabrost pod nehajnim ponašanjem.

„A i dragi Harold se vratio iz Indije“, rekla je Lidija nakon što je još jednom naglo promenila temu. „Sećaš se Harolda Gatrija? Njegov otac je bio upravnik stanice. Harold je studirao medicinu u Edinburgu – otišao je u Indiju kao lekar misionar ali je tokom rata bio i u Mesopotamiji.“

„Je li to onaj crvenokosi koji te je simpatisao?“, upitala je Esmi. „Nekoliko godina stariji od nas?“

Lidija se nasmejala. „To je taj. Mada više nije toliko crvenokos – kosa mu se proredila na temenu. Mama kaže da kosa otpada od nošenja tropskog šešira po vrućini. Tata kaže da je to glupost.“

„Gde je Harold radio u Indiji?“

„O, negde gde je neverovatno vruće, prašnjavo i opasno“, odgovorila je Lidija odmahnuvši rukom. „Sa mnogo Paštuna koji zabijaju noževe jedni u druge.“

„U Severozapadnoj graničnoj provinciji?“, zainteresovala se Esmi.

„Moglo bi biti. U svakom slučaju, Harold je i dalje drag čovek.“

„A ti si i dalje zainteresovana za njega?“, upitala je Esmi.

„Zaboga, ne! Iskreno, ume da bude malo dosadan u vezi svog rada u misiji – a sad diže galamu u vezi rata koji je izgleda

izbio sa Avganistancima. Ali danas popodne dovodi svog prijatelja na partiju tenisa. Pogodi o kome je reč?“

Esmi je u Lidijinom glasu mogla da čuje uzbuđenje. „Da-glasa Ferbenksa?“, našalila se.

Lidija se nasmejala. „Tako nekako – zgodan je kao neka filmska zvezda. Kapetan Tom Lomaks!“

„Pukovnikov sin?“, iznenađeno je upitala Esmi. „Mislila sam da ratuje u nekoj avganistanskoj divljini ili tamo negde.“

„Ratovao je“, uzvratila je Lidija, „ali sada je u Enkoridžu. Još jedan heroj iz Mesopotamije.“

„Ali, on je oženjen, zar ne?“, upitala je Esmi. „Sećam se da smo se išunjali iz škole na dan njihovog venčanja da ih gledamo kako izlaze iz crkve.“

„Udovac je“, odgovorila je Lidija uz zaverenički mig.

„Siroti čovek“, rekla je Esmi.

Lidija je popravila izraz lica. „Naravno da je veoma tužno – žena mu je umrla pre rata – od neke užasne bolesti u Indiji. Ali Harold kaže da kapetan više ne priča o njoj.“

„Šta je sa onim uvoznikom vina iz francuskih vinograda kojeg si pominjala u poslednja dva pisma? Onim sa kojim si večeravala po čitavom okrugu“, pitala ju je Esmi. „Zvučala si oduševljena njime.“

„Kolin Fleming?“, odgovorila je Lidija. „Da, on je fin – i ima puno novca – trenutno je u Francuskoj. Sem toga, Kolin ni izbliza nije zgodan kao kapetan.“ Lidija je bacila pogled na Esmi i nasmejala se. „Uvek sam bila slaba na muškarce u uniformi.“

Esmi se ironično osmehnula. „Da budem iskrena, zahvalna sam što su se muškarci vratili u civilnu odeću.“

Skrenuli su sa uskog puta i prošli kroz kapiju. Esmi je srce zaigralo dok su se vozili poznatim prilazom oivičenim dobro podrežanom živicom od bukve a pred njima se stvorio blistavo beli Templton Hol. Uprkos grandioznom imenu, Lidijin dom je više nalikovao prostranoj modernoj vili sa francuskim prozorima i balkonima, i tremom pokrivenim ružama puzavicama

dovoljno velikim da ispod njega prođe automobil kako bi putnici mogli da se iskrcaju i uđu u kuću a da ne pokisnu.

Bakster, njihov ostareli batler, koji je radio i kao sluga, bio je spreman da otvori Esmina vrata.

„Gospodice Esmi, dobro došli“, pozdravio ju je sa osmehom koji je otkrivao velike rupe među njegovim kvarnim zubima.

„Hvala ti, Bakstere. Divno je biti ovde“, uzvratila je Esmi, izlazeći iz auta i rukujući se sa njim.

Kada je batler pošao da uzme Esmin kofer, Lidija se ispotiha zakikotala i šapnula Esmi: „Tata je napravio proteze za Bakstera, ali otkako su upale u maminu supu odbija da ih nosi.“

Dok ga je Esmi gledala kako se s mukom penje uz stepenice sa njenim koferom, morala je da se obuzda da mu ne pritči, znajući koliko bi se zbog toga uvredio. Ruku podruku, dve prijateljice su ušle u kuću.

Sunce je ulazilo kroz velike prozore od vitraža i bacalo šare živopisnih boja po popločanom predvorju. Esmi je udisala miris toplog drveta i pastu za poliranje od pčelinjeg voska i osetila nalet nostalgije za svojim devojaštvom i prijateljstvom sa Lidijom. Sve u Templton Holu bilo je stvoreno zarad komfora; od modernih vodovodnih instalacija, prostranih kupatila i električnog osvetljenja do tapaciranog nameštaja od orahovog drveta i kreveta sa dobrim madracima. Kao mlada žena, Lidijina majka je putovala po Evropi i vratila se sa strašću prema secesiji i njenim senzualnim, vitičastim stilom. Njen dom je odražavao njen ukus.

Kuća je bila puna prelepih ormarića od svetlog drveta, blistavih žardinjera sa tropskom paprati, zakrivljenih ograda sa složenim radom od gvožđa i postoljima za lampe u obliku razgolićenih nimfi. Sve je bilo preplavljeno svetlošću sa brojnih prozora koji su gledali na zaštićenu baštu i udaljenim prosevim Severnog mora. Ipak, to je bila porodična kuća sa prizemnim tremom krcatim sportskom opremom i starim gumenim čizmama, salonom prepunim porodičnih fotografija u kojima

je psima dozvoljeno da se skrupčaju na persijskom tepihu ispred kamina u uglu.

„Tata je danas u Njukaslu“, objasnila je Lidija, „ali će se vratiti u vreme za čaj. Jedva čeka da te vidi!“ Zastala je i dozvala: „Mama, stigle smo!“

„Draga, u staklenoj bašti sam!“, oglasila se Mini Templton.

Lidija je zakolutala očima. „Dokrajčiče sirote fikuse. Nema nimalo strpljenja sa biljkama.“

Lidijina majka je žurno izašla iz prostorije sa staklenim krovom, okruglog ljubičastog lica ispod besprekorno pričvršćene svetle kose. Ispustila je korpu sa mrtvim cvećem i raširila bucmaste ruke.

„Esmi, slatka devojčice! Dođi da te poljubim!“

Esmi, za glavu viša od Mini, uzvratila je zagrljaj. Mini je bila meka i mirisala je na ruže. Esmi su oči ponovo zasuzile. „Hvala vam na pozivu, gospođo Templton.“

„Bože, devojko!“, povikala je. „Ne moraš da čekaš poziv. Volimo da si kod nas kad god poželiš.“

„Govorim joj to već mesecima“, složila se Lidija. „Krajnje je vreme da pobjegne od svih onih ludaka štićenika i malo se zabavi.“

Esmi se lecnula od njene grubosti. „Više ih ne zovemo ludacima“, rekla je Esmi. „Oni su psihijatrijski pacijenti.“

„Pa, kako god hoćeš da ih zoveš“, odgovorila je Lidija odmahnuvši rukom. „Uradila si svoj deo posla, a sada ćemo ti pomoći da pronadeš muža. Ti i ja ćemo ostati na polici ako uskoro nešto ne preduzmemo tim povodom.“

Esmi se nasmejala. „Imaš tek dvadeset četiri godine.“

„Dvadeset pet, sledećeg meseca“, uzvratila je Lidija i stresla se.

„Teško da si stara, draga moja“, rekla je Mini.

„Mamice, ti si se udala i rodila Grejs u mojim godinama“, istakla je Lidija.

„Da, ali vi moderne devojke ste dale svoj doprinos u ratu.“

„Tačno“, rekla je Lidija, „a rat nam je ostavio mnogo manji izbor nego što je imala vaša generacija.“

Esmi se ukrutila, prisativši se Dejvida. Još jednom se zabrinula zbog toga kako njegovi roditelji sigurno tuguju za svojim sinom. Mini je uhvatila njen pogled i dodirnula joj ruku.

„Džambu i meni je bilo žao kada smo čuli za Dejvidovu smrt“, rekla je. „Lidija kaže da si je stoički podnela.“

Esmi je osetila krivice zbog njene zabrinutosti. Nije ju zaslužila. „Dramondovi bi trebalo da imaju naše saosećanje – izgubili su sina jedinca“, uzvratila je Esmi. „Kako – kako oni to podnose?“

Mini uzdahnu. „Loše, kako čujem. Ovih dana ne viđam Mod Dramond – drži se kuće i odbija sve pozive. Džambo je u nekoliko navrata išao u šetnju sa Vilijamom ali on je tek senka onoga što je bio.“

Esmi je teško podnela ove vesti. Dejvidov otac je uvek bio energičan, druželjubiv čovek. Neke od Esminih školskih drugarica su se plašile direktora, njegovog gromkog glasa i čupave sive brade, ali njoj se on uvek dopadao. Uostalom, Vilijam Dramond je bio najbliži prijatelj njenog oca i prema njoj je pokazao neobičnu ljubaznost i blagost nakon iznenadne očeve smrti, zadržavši je kao učenicu i otpisavši njenu školarinu.

„Moram da ih posetim“, rekla je Esmi. „Osećam se loše što to nisam već uradila. Pisala sam im, naravno.“

„Pa, bila si daleko i zauzeta svojim poslom“, rekla je velikodušno Mini.

Lidija je uzela Esmi za ruku i povela je ka stepenicama. „Ima vremena za zvanične posete neki drugi dan“, rekla je. „Ali u ovom času ćemo te smestiti u tvoju staru sobu da se osvežiš pre ručka. Harold i kapetan Lomaks dolaze u tri pa ćemo morati da pronađemo neku odeću za tenis.“

„Devojke, ručak je za pola sata“, doviknula je Mini za njima.

Esmi je bacila pogled preko ramena i osmehnula se. Na trenutak je izgledalo kao da se užasne ratne godine nikada nisu dogodile a one su ponovo mlade prijateljice kojima je Mini volela da ugađa i udovoljava – devojke koje nisu morale da se

brinu ni oko čega ozbiljnijeg do sledećeg ukusnog obroka ili partije tenisa.

* * *

Lidija je zavirila u ormar u koji je sobarica okačila Esminu odeću. „Ovo ne možeš da носиš“, izjavila je, izvlačeći uvredljivi komad odeće i bacajući ga na pod.

„Šta nije u redu s njom?“, upitala je Esmi, podižući svoju staru tenisku suknju. „Samo je malo izbledela.“

„Ima boju vreće s peskom“, uzvratila je Lidija, „i isto toliko je moderna. Moraćeš da pozajmiš jednu od mojih ili Grejsinih dok ne budemo mogle da naručimo novu.“

„Ne mogu da priuštim–“

„Pa, ja mogu.“ Lidija je prekinula njeno protivljenje. „Prosto ćemo morati da obnavljamo čitavu tvoju garderobu, koliko mogu da vidim. Zar zaista nisi kupila ništa novo od pre rata?“ Skinula je haljinu sa vešalice. „Sigurna sam da si ovo nosila još dok smo išle u školu.“

„Jesam“, potvrdila je Esmi. „Ali koštala je tetku Izobel mnogo novca a nosila sam je samo u posebnim prilikama.“

„Možda ću ti dozvoliti da je носиš kada budemo imali zabavu sa viktorijanskom temom“, rekla je Lidija i namignula, ispustivši je na narastajuću gomilu odbačene odeće.

Esmi se nasmejala. „Samo ću sve to vratiti u ormar kada izađeš iz sobe.“

Lidija joj je uputila prekoran pogled. Za tren oka je sakupila malu gomilu i odmarširala do prozora.

„Da se nisi usudila!“, povikala je Esmi i osovila se na noge.

„Usuđujem se!“, zakikotala se Lidija i širom otvorila krila prozora.

Esmi je pojurila da je zaustavi ali Lidija je bila brža. Bacila je odeću kroz prozor. Esmi je provirila, zapanjena prizorom svoje odeće razbacane po cvetnim lejama i žbunjem ispod.

„Sve je otišlo“, najavila je Lidija.

Zanemela, Esmi je pogledala svoju prijateljicu a zatim ponovo kroz prozor. Trebalo je da zna da će, isprovocirana njenim izazovom, Lidija uraditi nešto vragolasto. Esmi je odjednom prasnula u smeh. A zatim se i Lidija nasmejala. Uskoro su se obe presamitile i grčevito se hvatale jedna za drugu pred apsurdnim prizorom Esmine odeće razbacane napolju.

Kada je Lidija došla do daha, rekla je: „Hajde, da vidimo šta još visi u Grejsinom ormaru – visoka si otprilike kao i moja sestra.“

* * *

Popodne, kada su gosti pristigli, Esmi je nosila lepršavu belu tenisku haljinu i podsuknje koje su nekada pripadale Lidijinoj sestri Grejs. Šest godina starija od Lidijske, Grejs je napustila dom pre rata da bi završila školu u Švajcarskoj i nikada se nije vratila u Templton Hol. Umesto toga, upoznala je i udala se za švajcarskog finansijera i nastanila se u Cirihi. Sestre su se stalno prepirale i nikada nisu bile bliske; Grejs je oduvek mislila da je Lidija razmažena i detinjasta, dok se Lidija žalila na Grejsino zapovedničko ponašanje i preteranu ozbiljnost.

Esmi se osećala preterano doterana u ekstravagantnoj čipkastoј odeći i odbijala je Lidijine pokušaje da joj stavi sedefaste češljeve u neposlušnu kosu kada su začuli automobilsku sirenu.

„To je Harold“, rekla je uzbuđeno Lidija, smesta gubeći interesovanje da doteruje Esminu kosu, i otrčala ka svom ogledalu. „Kako izgledam?“

„Veoma lepo“, rekla je Esmi. „Kao i uvek.“

„Ne kažeš to tek tako?“ Lidija se namrštila na svoj odraz, uvrćući se sa jedne na drugu stranu da osmotri svoju figuru u obliku peščanog sata. Njena nova teniska suknja otkrivala je njene doterane gležnjeve i listove, dok je bluza bila skrojena da istakne njene obline i tanak vrat. Na glavu je zakačila atraktivni slamnati šešir. Šeširi su pristajali Lidiji.

„Kapetan će biti očaran“, uveravala ju je Esmi.

Lidija se osmehnula blistavim, gotovo savršenim zubima, pogladila svoju plavu kosu i rekla: „Hajde onda – u borbu!“

Zatekli su Mini na terasi kako se bavi pristiglim gostima. Dvojica muškaraca, odevena u flanelne pantalone i blejzere, već su sedela u stolicama od trske i pijuckala liker od limuna u hladu velikog baldahina. Kada su se mlade žene pojavile, skočili su na noge. Zaslepljena suncem, Esmi je podigla ruku da zakloni oči i zaškiljila se u njih. Ali su oni i dalje bili nejasne senke, jedna za glavu i ramena viša od druge.

Harold je zakoračio na sunčevu svetlost i Lidija mu je poljupcem okrnula obraz, zbog čega je pocrveneo. Bio je krupniji nego što ga se Esmi sećala, a lice mu je bilo puno bora i crveno od godina provedenih na jakom suncu. Mogao je da ima oko trideset godina ali je izgledao deset godina starije. Ali, kada se osmehnuo najednom je poprimio dečaćki izraz i izgledao zgodno. Dok se čvrsto rukovao sa njom, prisetila se kako je Harold uvek bio ljubazan i strpljiv kada su ga Lidija i Grejs zadirkivale.

„Kako ste, gospođice Makbrajd?“, pitao je Harold. „Čuo sam divne izveštaje o vašem poslu pri Bolnicama škotskih žena. Andeoske negovateljice. Upoznao sam vašu starateljku, doktoru Karaders, kada sam se školovao za doktora. Divna žena.“

„Da, jeste“, složila se Esmi. „Nisam znala da je poznajete.“

„Pre rata“, objasnio je Harold, „provela me je po sirotinjskim četvrtima Kenongejta u Edinburgu. Želela je da vidim siromaštvo na našem pragu i shvatim da ne moram da pređem pola sveta da bih ljudima bio od pomoći. Mislim da nije odobravala moju misionarsku revnost da odem i preobraćam Indijce.“

„Ali ipak ste otišli u Indiju“, rekla je Esmi pogledavši ga upitno.

„Zaista jesam“, priznao je Harold. „Naravno, kada sam stigao tamo, shvatio sam da se posao u devedeset devet posto slučajeva sastoji od lečenja bolesnih. Mislim da nijednu jedinu dušu nisam preobratio u hrišćanstvo.“

„Harolde, dosta priče o religiji“, rekla je Lidija. „Upoznaj nas sa svojim prijateljem.“

„Naravno“, žurno je nastavio Harold. „Ovo je...“

Ali Lidija se već okrenula ka visokom čoveku i pružila mu svoju ruku. „Drago mi je da smo se upoznali, kapetane Lomaks. Dobro došli u Templton Hol.“

„Drago mi je da sam vas upoznao, gospođice Templton“, odgovorio je dubokim glasom sa blagim nagoveštajem škotskog akcenta i promuklošću pušača. „Harold je veliki obožavalac vas i vaše porodice. Jednom prilikom sam upoznao vašu sestru Grejs na lovačkom balu.“

„Pa, to vam nećemo zameriti“, doskočila mu je Lidija.

„Lidija!“, precorela ju je Mini.

Kapetan se iznenađeno zakikotao. Kako je prilazio ženama, Esmi mu je po prvi put osmotrila lice. Prigušila je iznenađeni uzdah. Zaboravila je koliko je bio naočit, sa raščupanom tamnom kosom i vitkim, zgodnim crtama lica. Pogledao ju je preko Lidijinog ramena svojim zapanjujućim plavim očima koje su je procenjivale kroz tamne trepavice. Kao devojčice na pragu da postanu žene, Esmi i Lidija su pukovnikovog sina gledale izdaleka – u nekoliko prilika kada se vraćao iz internata a zatim i sa obuke za oficire – i divile se njegovom visokom, dobrom izgledu i atletskoj građi. Ali Esmi godinama nije videla Toma Lomaksa i jedva da ga je prepoznala, pa ju je sopstvena reakcija iznenadila.

Lidija se okrenula i mahnula Esmi da priđe. „I kao što verovatno shvataš, ovo je moja najbolja prijateljica, Esmi Makbrajd.“

„Gospođice Makbrajd.“ Tom joj se osmehnulo i rukovao se sa njom.

Esmi je zurla u njega. Pogledao ju je zbunjeno a zatim je svoju pažnju usmerio nazad na Lidiju. Esmi je postićeno shvatila da zuri u njega, vezanog jezika, i da mu nije uzvratila pozdrav.

Činilo se da to i nije važno. Lidija ga je pvela ka stolici kraj svoje i zanimala se za njegova hrabra dela u ratu. Činilo

se da je Tomu neprijatno zbog toga, te je slegao ramenima na njene pohvale.

„Mnogo dosade na vrućini“, rekao je. „Prava herojska dela pripadaju intendantica i nosačima vode – ljudima koji zaista održavaju vojsku tokom marša. Verujte mi, bio sam daleko od heroja.“

Lidija se nasmejala. „Tvoja skromnost je veoma privlačna, kapetane Lomaks. Ali već sam čula od Harolda kako si pomogao u oslobađanju Bagdada.“

„Moj dobri prijatelj Gatri uvek je bio sklon da drugima pripisuje zasluge“, odgovorio je Tom. „Dok sam bio bezbedan iza oružja, on se brinuo za ranjenike na bojištu.“

„Sigurna sam da ste obojica izvrsno obavili svoj posao“, rekla je Mini. „Ali, recite nam, kapetane Lomaks, kako je vratiti se ponovo u Enkoridž? Da li ste mesto doveli u normalno stanje sada, kada su pacijenti otišli?“

„Moja sestra Tibi se bavi time“, odgovorio je Tom. „Ali zamak još uvek miriše na bolnicu, ma koliko pregršti cveća me tera da unosim unutra. Juče je naterala mene i Harolda da po čitavom okrugu sećemo glog sa živice. I još nešto što je mirisalo na mačju mokraću.“

Lidija se zacenila od smeha. „Jadni vi!“

„Tvoja sestra ima dobru ideju“, ljubazno je primetila Mini. „Nikada nema dovoljno cveća u kući. Više je nego dobrodošla da dođe i uzme nešto od našeg cveća.“

„Da“, ohrabivala ga je Lidija. „Moraš da dovedeš svoju sestru ovamo. Mama uzgaja najmirisnije cveće u okrugu.“

„Sudeći po divnom mirisu oko nas“, rekao je Tom, „moram da se složim.“

„A kako je tvoj otac?“, upitala je Mini. „Da li je dobrog zdravlja?“

Esmi je primetila kako se Tom nakratko mršti. Tiho je progundao. „Moj otac je robusnog dobrog zdravlja, hvala vam.“

Esmi se prisetila onih nekoliko meseci kada je radila kao negovateljica u Enkoridžu. Stari pukovnik je bio loše naravi i neprestano je držao pridike njoj i drugim negovateljicama. U jednom trenutku ih je nazvao lenjivicama a u sledećem ih je optuživao da su isuviše popustljive sa pacijentima. „Svi su oni zabušanti“, znao je da gunda. „Pošaljite ih nazad na front. Moja ćerka, Tibi, ima više hrabrosti u malom prstu od ovih slabića. Vozi kamion u Francuskoj, jeste li znali?“ Esmi nije mogla da se seti da li je pukovnik ikada pomenuo svog sina, Toma.

Tom se pomerio u stolici i počeo da mrda nogom. „Gospo-
đo Templton, hoćete li mi dozvoliti da pušim?“

„Naravno da hoće“, smesta je odgovorila Lidija. „Mami uopšte ne smeta. Hoćeš jednu od tatinih turskih cigara?“

„Ne hvala“, uzvratio je Tom, mašivši se za džep svojih belih pantalona i izvadivši pohabanu srebrnu tabakeru. Ponudio ih je u krug, ali su svi odbili. Gledali su ga kako pali cigaretu, duboko udiše i izbacuje dim.

„Kako bi bilo da nastavimo sa našom partijom tenisa?“, predložio je Harold.

„Da, hajdemo“, složila se Lidija, skočila na noge i povelala ih napred. „Sve je spremno. Mislim da bi trebalo da igramo u mešovitoj dublu, zar ne?“

Harold se osmehnuo. „Izvanredno. Lidija, mogu li da ti budem partner?“

Oklevala je. Esmi je pomislila da će njena prijateljica odbiti ponudu, ali najednom se široko osmehnula doktoru. „Naravno. Ako si dobar kao što se sećam, onda ćemo imati nepravednu prednost.“

Harold se nasmejao i pocrveneo na kompliment. Krenuli su napred, Lidija je pričala o teniskim partijama od pre rata. Tom je koračao pored Esmi.

„Nadam se da ste dobra igračica, gospođice Makbrajd, zato što sam ja poprilično zarđao.“

Od njegove iznenadne pažnje, Esmi se ubrzao puls. Grlo joj se steglo a glas joj je zazvučao kreštavo.

„Bojim se da sam prosečna.“

„Čisto sumnjam“, odgovorio je.

Iznenadeno ga je pogledala. Šta je hteo da kaže? Da li je pričao o tenisu ili ju je zadirkivao? Obrazi su joj goreli. Želela je da mu uzvрати duhovitom opaskom ali nije mogla ništa da smisli. Bila je zbunjena svojom iznenadnom nespretnošću u njegovom prisustvu. Da li ju je sputavala Lidijina zainteresovanost za kapetana? Njena prijateljica je možda u ovom času pokazivala zanimanje za Harolda ali Esmi je znala da je to samo prijateljsko ponašanje. Mogla je da primeti da je i Lidiji pažnju odmah privukao Tom; onog časa kada je njena prijateljica kročila na terasu da ga pozdravi, počela je da flertuje sa njim.

Travnati teren bio je okupan suncem i, što je neobično, nije bilo ni daška povetarca. Pčele su zujale a vazduh je bio pun oštrog mirisa jorgovana u cvatu i divljeg belog luka. Sputana dugačkom suknjom i bluzom visokog okovratnika, Esmi je postalo vruće i pre nego što su započeli partiju. Kako je samo želela da nosi svoju staru tenisku suknju koju je skratila da bi slobodnije trčala.

Trčkarala je po terenu, smetala Tomu i pogrešno procenjivala svoje udarce. Veoma brzo su izgubili četiri prva gema.

„Šta kažete da se držite mreže a ja ću da pokrivam zadnji deo terena?“, predložio joj je.

Nakon toga su osvojili naredna dva gema ali je Lidija tada počela da cilja Esmi kao slabijeg partnera i brzo osvojila prvi set. Primetila je da je Harold bio više takmičarski nastrojen od svog prijatelja i stoga pravi partner za Lidiju koja je bila podjednako željna pobede. Njihovi protivnici su osvojili drugi set bez izgubljenog gema. Esmi se stalno izvinjavala Tomu.

„Izgleda da sam ja zardala. Izvinite.“

„Nema potrebe“, odgovorio je. „Ovo je samo igra.“

„Tokom rata sam sanjala da sam ovde i da pobeđujem Lidiju u tenisu“, sa žaljenjem je priznala Esmi, gurajući pramenove kose iza ušiju. „A sad jedva čekam da prekinemo partiju zbog čaja.“

Tom se osmehnuo i promrmljao: „Nadam se da će nam dati nešto jače od čaja nakon ovog iskušenja.“

Esmi se nasmejala. „Imaćete sreće ako se gospodin Templton vrati.“

„Šta je to tako zabavno vama dvoma?“, oglasila se Lidija. „Mislim da ovo ne shvatate dovoljno ozbiljno.“

„Hoćete li da napravimo pauzu za sok?“, upitao je Harold.

„Možda da promenimo partnere?“, predložila je Lidija. „Harolde, pružimo im priliku.“

„Zar prvo ne bi trebalo da završimo ovaj meč?“, upitao je razočarano.

„Sirota Esmi izgleda iscrpljeno“, rekla je Lidija, uveliko koračajući prema drugom kraju terena. „Hajde, Esmi; menjamo se.“

Tom je upitno podigao obrvu. Esmi je slegnula ramenima u znak izvinjenja i učinila kako joj je rečeno. Mogla je da primeti da Tom nije mario za ishod partije.

Nakon toga, strane su postale izjednačene. Esmi je sledila Haroldove prosiktane predloge i ohrabrenja pa joj je servis postao precizniji. Igra je postala dinamičnija. Lidija i Tom su se kretali po terenu kao da su često igrali zajedno, svako je predviđao poteze onog drugog. Esmi je pomislila kako su izuzetno zgodan par, sa Tomovim crnomanjastim dobrim izgledom Lomaksovih i Lidijinom nežnom lepotom.

Igrali su rame uz rame kada se začuo povik i Esmi je propustila svoj udarac. Džambo Templton se dokotrljao iza ugla sa dva dahtava terijera za petama. Bio je još krupniji nego što ga se Esmi sećala, njegovo krupno telo napinjalo je šavove na smeđem odelu. Krupna vilica pod fedorom se razvukla u oduševljeni osmeh kada je ugledao svoje goste.

„Draga moja Esmi! Žao mi je što nisam bio ovde da te dočekam.“

Pošla je da ga pozdravi te su se poljubili u obraze. Psi, Breml i Brajar, ljubomorno su zarežali i skočili na nju. Nika-da joj se nisu dopadali a ni ona njima.

„Tata, prekidaš nam partiju u ključnom trenutku“, upozorila ga je Lidija.

„O, bože, je li moguće?“

Esmi se osmehnula. „Ne, stigli ste u pravi čas da me spasite totalnog poniženja.“

„Harolde, dragi momče!“ Džambo je pljesnuo doktora po ramenu dok su se rukovali. „Kapetane Lomaks. Dobro došli u naš dom.“

„Hvala“, odgovorio je Tom dok su se rukovali.

„Žena mi je rekla da vas obavestim da se čaj služi na terasi“, rekao je Džambo. „Ali ako vam treba još nekoliko minuta...“

„Čaj zvuči divno“, odgovorila je Esmi, brišući čelo maramicom. „Mislim da ćemo Harold i ja prepustiti finalni set Lidiji i kapetanu Lomaksu. Šta kažete, Harolde?“

Harold se galantno naklonio u znak slaganja.

„O, pretpostavljam da smo bili na putu do pobeđe“, rekla je Lidija, okrenuvši se i uputivši širok osmeh Tomu. „Sledite me, kapetane Lomaks. Probaćete najbolju viktorijansku biskvitnu tortu sa ove strane granice.“

Iskezio se i pružio joj ruku. „Zaista smela tvrdnja.“

* * *

Lagodno ispijanje čaja odvelo je do pića pre večere. Činilo se da nijedan od mladića nije žurio da ode a Templtonovi su ih pritiskali da ostanu na večeri.

„Teško da možemo na večeru u odeći za tenis“, rekao je Harold. „Da odemo kući da se presvučemo?“

„Ovde nam nije do ceremonija“, rekao je Džambo.

„Izgledate prikladno i ovako“, složila se Mini. „Osim ako biste se osećali prijatnije da se presvučete za večeru?“

„Savršeno sam srećan i ovako“, rekao je Tom i otpio veliki gutljaj viskija. „Olakšanje je naići na osvežavajuće neformalno razmišljanje. U vojsci vas teraju da se presvlačite pet puta na dan.“

„Lomakse, malo preteruješ“, nasmejao se Harold.

„Onda četiri puta.“ Tom se nacerio i ispio svoj viski.

„Pa, Esmi i ja se držimo visokih standarda“, rekla je Lidija i ustala. „Sasvim sigurno ćemo se presvući za večeru.“

„Hvala bogu na tome“, promrmljala je Esmi. Dok se spremala da sledi svoju prijateljicu, primetila je Tomov zabavljeni izraz lica.

„O, uzgred, najdraža Mini“, oglasio se Džambo. „Dok sam se vraćao iz odgajivačnice, video sam Ajvi kako sakuplja odeću iz grmlja. Znaš li zašto?“

Lidija i Esmi su razmenile poglede i prasnule u smeh.

„Objasnićemo kasnije“, rekla je Lidija i povukla Esmi sa sobom.

Dok su odlazile, čule su kako Mini radosno uzdiše i kaže: „Zar nije zabavno što su devojke ponovo zajedno?“

Muškarci su se horski složili, a Džambo je naredio Baksteru da im napuni čaše.

* * *

Tokom čitave večere, Esmi i Harold su razmenjivali priče o svom poslu i iskustvima tokom rata, kao i o Esminom trenutnom poslu u psihijatrijskoj bolnici u Veliju. Njoj su njegove priče o Severozapadnoj graničnoj provinciji bile fascinantne, iako je trenutna situacija zabrinjavala doktora. Tek što je otišao na odsustvo, Avganistanci su počeli da vrše napade preko granice. Sve vreme je bila svesna bučnog razgovora na drugom kraju stola između Lidije i Toma, ali Harold ju je uzeo pod svoje, željan da čuje sve o Bolnicama škotskih žena.

„Pričajte mi o vremenu koje ste proveli u Srbiji“, zanimalo je Harolda. „Mora da ste bili veoma hrabri da izdržite ono užasno povlačenje sa srpskom vojskom preko planina Albanije.“

Bilo je iznenađujuće lako razgovarati sa njim. Iako je o tome pričala samo tetki Izobel, koja je bila sa njom u Srbiji, Esmi je otkrila da joj je lako da mu priča o svemu što joj se dogodilo.

„Srbi nisu samo pokušavali da spasu ostatak vojske“, rekla mu je. „Beograd je pao i bukvalno je na stotine hiljada ljudi pokušavalo da pobegne – kao da je čitav narod otišao u izgnanstvo.“ Stresla se kada se prisetila očajničke gomile ljudi, njihovih zaprega i konja zaglavljenih u blatu, kampujući svake noći na strmoglavo niskim temperaturama. „A bilo je to i najgore doba godine za putovanje. Prošle su nedelje dok su stigli do planina a onda je pao sneg i ljudi su već gladovali. Neki meštani su nas pustili da spavamo po štalama i dali nam malo mleka ali su nas drugi terali, previše uplašeni da ugroze sopstveni opstanak. Radili smo šta smo mogli da spasimo ljude – povijali smo im promrzla stopala vrećama i razmenjivali ono malo što smo imali za hranu – ali bilo je samo nas trideset bolničarki i naši naponi su bili uzaludni.“

„Mora da je bilo zaista strašno“, saosećao je Harold. „Ali ne verujem da je vaš rad bio uzaludan. Mora da ste pružili veliku utehu onima kojima ste pomogle.“

„Srbi su bili odvažan narod“, rekla je Esmi, zahvalna na njegovim lepim rečima. „Mala nacija poput nas Škota i isto tako ponosna. Videla sam vojnike kako ljube svoje topove i guraju ih u ledenu reku pre nego da ih predaju neprijatelju. A mladi regruti koje su pokušavali da spasu – strašno su propatili – većinom su nastradali. I to je bilo tako srceparajuće.“

Esmi je prekinula priču; sećanje na umiruću decu bilo je previše mučno da bi ga izrazila rečima. Brzo je promenila temu i zamolila Harolda da joj ispriča nešto više o Indiji. Tek kada su stariji Templtonovi objavili da se povlače u krevet, Esmi je mogla da se priključi drugima. Lidija, dobro raspoložena,

zatražila je od Toma da iznese gramofon na terasu gde je izula cipele i pokazala im kako da plešu uz regtajm.

Harold, zbunjen plesom, zadihano se sručio u pletenu stolicu. „Dosta“, povikao je, „imam probavne smetnje.“

I Esmi je sela, iscrpljena nakon dugačkog dana. Lidija se histerično smejala Tomovim prenatlaženim kretnjama. Kada se ploča završila, Lidija je rekla Tomu da navije gramofon i ponovo pusti ploču. On je, međutim, napipavao cigarete, nesigurno se njišući dok je pripaljivao jednu, i Esmi je shvatila da je prilično pijan. Lidija mu je otrgla cigaretu i povukla dugačak dim. Tom se nasmejao i pripalio sebi novu cigaretu.

Esmi se okrenula Haroldu.

„Pričajte mi još o Indiji. Hoćete li se uskoro vraćati tamo?“

Oklevao je. „U septembru se vraćam sa odsustva, ali ovaj novi sukob sa Avganistancima je veoma zabrinjavajući. Naši lokalni Paštuni će možda imati potrebu da se udruže sa svojim avganistanskim rođacima.“

„Tvoji lukavi Paštuni su ti koji podstiču borbu“, rekao je Tom, iznenadivši Esmi; nije shvatila da je slušao njihov razgovor. „Napuštaju svoje indijske pukove sada kada je rat završen i uzimaju oružje indijske vojske sa sobom.“

„To su puke glasine“, rekao je Harold.

„O, Gatri, ti si neizlečiv romantik kada su tvoji Paštuni u pitanju – u tvojim očima oni su svi plemeniti divljaci.“

„Nije istina, Lomakse. Ali osećam se odgovornim za ljude u Tahi i brinem se za njih.“

Esmi je videla da ta tema uznemirava Harolda i poželeva je da je nije pokrenula. „Nadam se da ćete uskoro dobiti umirujuće vesti iz misije, doktore Gatri.“

„Ne brinite“, uzvratio je Tom, neveselo se nasmejavši, „bacićemo nekoliko bombi na Kabul i poslati Gurke da obave naš prljavi posao i sve će biti gotovo za tren.“

Nastala je neprijatna tišina.

„Da li je u misiji mnogo vruće preko leta?“, Lidija je iznenadila Harolda svojim neočekivanim pitanjem. Esmi je znala da je to zato što Lidija nije želela da se veče pokvari razgovorom o sukobu u udaljenom Avganistanu.

Harold ju je zbunjeno pogledao a zatim se pribrao.

„Da, vrelo“, odgovorio je. „Taha, gde ja živim, je polupustinja. Ponekad odem na oporavak u brda u Mari, kada postane nepodnošljivo.“

„Ne verujte mu“, rekao je Tom. „Gatri retko kada ide na odmor u okolinu. Previše radi – uvek je bio takav. I u školi je bio takav.“

Lidija je izduvala dim i zabavljeno izvila obrve. „A vi niste, pretpostavljam?“

„Bio sam beznadežan kao učenik“, priznao je Tom. „Harold je napisao polovinu mojih eseja ali sam pao većinu ispita. Otac je odlučio da me mogu spasiti samo vojska i Indija.“

„Očigledno i jesu“, primetila je Lidija.

Tom se kratko nasmejao i posegnuo za polupraznom bocom viskija. „Pa, to me je spasilo očeve čizme, što je za obojicu bilo olakšanje. Mogu li da se poslužim još jednom čašom?“

„Naravno“, rekla je Lidija. „Sipajte i meni, hoćete?“

Esmi se iznenadila; Lidija je uvek odbijala viski kao piće za starije ljude. Njena prijateljica se kucnula čašom sa Tomom, otpila gutljaj i pokušala da ne napravi grimasu.

„Kladim se da uživate u vojničkom životu“, izjavila je Lidija uz zavodnički osmeh. „Sve one večere u menzi, igranje poloa i proganjanje članova plemena. Dečaćki san, zar ne?“

„U pravu ste, naravno, gospođice Templton“, uzvratilo je. „Sve je to jedan dugačak, prokleta dobar piknik!“ Podigao je čašu. „Za vojsku i sve što je od nje ostalo!“ A zatim je ispio piće.

Lidija se nasmejala i kopirala njegov gest. Esmi je osmotrila Harolda i videla njegov zabrinut pogled. Mislila je da se Tom ne šali i čula je potisnuti bes u njegovim rečima. Činilo se da traži razlog za svađu.

Harold je ustao. „Lidija, puno vam hvala što ste nas pozvali na večeru – bilo je sjajno – ali mislim da je vreme da vas ostavimo na miru.“

„Oh, ali još nismo završili sa plesom“, povikala je Lidija.

„Možda neke druge večeri“, rekao je Harold.

„Ne kvari damama zabavu“, pobunio se Tom.

Harold je izgledao neodlučno. Esmi mu je pritekla u pomoć.

„I ja sam skroz iscrpljena – dan mi je rano počeo. Hajde da ostavimo ples za sutra.“

„Pravi si namćor“, žalila se Lidija.

„Ne, moramo da uradimo ono što je naredila bolničarka Makbrajd“, rekao je Tom podrugljivo poslušan. „Ona je stručnjak za ono što je najbolje za naše zdravlje. Puno mirovanja, je li tako?“

Esmi ga je osmotrila. „Da, mirovanje je neophodno.“

„Mirovanje i svež vazduh“, rekao je Tom. „Čuo sam vas tokom večere. Radite ono što rade Švabe. Pijte mineralnu vodu i cepajte drva, je li tako? Zdrave aktivnosti na otvorenom ključne su za zdravo telo i zdrav um.“

Esmi je iznervirao njegov sarkastični ton. Zašto ju je podbadao? Nije imala pojma da ju je Tom čuo kako priča o entuzijazmu Izobel Karaders u lečenju mentalnih bolesnika *luftbadom* doktora Lamana – „vazdušnom banjom“ – terapijom popularnom u predratnoj Nemačkoj.

„Zašto je važno da li je to nemačka ideja?“, izazvala ga je. „Čini se da je kod nekih pacijenata uspešna, a to je jedino važno – pogotovo za one koji pate od efekata ratne neuroze. Osećaju olakšanje kada su na otvorenom i obavljaju aktivnosti kao što su hodanje i plivanje, kao i kada su zaokupljeni fizičkim zadacima koji im daju osećanje vrednosti. Kao što je cepanje drva.“

Tom je ponovo posegnuo za bocom. Harold je položio dlan na njegovu ruku.

„Ne čini ti se da je dosta?“

„Samo malkice za put“, rekao je Tom i odgurnuo ga. „Ovo je način da se obični vojnici poput mene dobro naspavaju.“

Podsetio je Esmi na neke od njenih pacijenata koji su se odali alkoholu u pokušaju da izbrišu svoja sećanja na rat. Mogla je samo da zamisli strahote kojima je posvedočio u četiri godine klanice – a pre toga je još izgubio i svoju mladu ženu. Ipak, niko nije spomenuo Meri Lomaks. Osetila je sažaljenje prema ovom čoveku.

„Viski će vas pre držati budnim, kapetane Lomaks“, rekla je Esmi nešto nežnije. „Mogu da vam preporučim jedan eliksir ako imate problema da zaspite.“

On se nasmejao. „Nema potrebe. Bolničarko Makbrajd, nisam ja jedan od vaših zabušanata.“

„Nisu to zabušanti“, usprotivila se Esmi, ljutito. „To su ljudi koji pate od dubokog duševnog bola – i zaslužili su podjednak u brigu i pažnju kao da imaju fizičke povrede. S vremenom, mnogi od njih će se oporaviti. Videla sam da se to dešava.“

„U Enkoridžu, nesumnjivo?“

„Da, u Enkoridžu.“

„A kako znate da nisu bili gomila kukavičkih zabušanata?“, nije odustajao. „Da smo svi odlučili da se oporavljamo i idemo u prijatne šetnje, izgubili bismo rat.“

Esmi je uzvratila „Zvučite kao vaš otac. I on je prezirao ono što smo radile ali smo mnoge izlečili i vratili u službu.“

„Ni najmanje ne ličim na oca!“, odbrusio je Tom. „Ali matori je imao pravo. Poznao sam ljude koji su tvrdili da pate od ratne neuroze a da nisu bili ni blizu oružja.“

„Nije samo blizina pucnjave uzrok mentalnog stresa – sada to znamo. Druge stvari mogu da je izazovu, poput smrti bliskog saborca ili loše vesti od kuće...“

„Bože, Esmi!“, prekinula ju je Lidija. „Kakva mračna tema za razgovor. Jadni kapetan neće hteti da se vrati.“

Esmi se uzdržala od opaske; on je taj koji je izazvao raspravu. Ali nije smela da mu dozvoli da je naljuti – niti da ga uporedi sa ocem znajući da će ga to verovatno razdražiti.

„Izvinite, kapetane Lomaks“, rekla je.

Tomov strogi pogled je nestao. „Ne, ja bih trebalo da se izvinim. Izvinite zbog mog neotesanog ponašanja, gospođice Makbrajd.“ Okrenuo se Haroldu. „Gatri, odvezi me kući pre nego što naćinim još neku uvredu.“

„Nema uvrede“, brzo je rekla Lidija. „Doći ćete i drugi put, zar ne? Povedite svoju sestru – volela bih da je upoznam.“

Muškarci su se oprostili i ušli u Haroldov auto. Lidija im je mahala. Premorena Esmi čeznula je za krevetom. Poćela je da raščićava ploće.

„O, pusti sve to“, rekla je Lidija. „Posluga će se postarati za to.“ Povala ih je u kuću.

Lidija, koja je mirisala na cigarete i viski, pratila je Esmi do njene sobe i bacila se na krevet s uzdahom. „Divno je što si ponovo ovde. Kao u stara vremena, je l' da?“

Esmi je pomislila kako nikada više ne može biti kao pre – ona nevina vremena bila su poput dalekog sna – a i ona se previše promenila. Ali je klimnula glavom u znak slaganja. „Divno je što sam ponovo ovde.“

„Tako mi je drago što se slažeš sa Haroldom“, primetila je Lidija. „Imate puno toga zajedničkog, pošto si bolničarka a on doktor.“

„Mada si mu ti veoma draga“, istakla je Esmi.

„A i on meni“, uzvratila je Lidija. „Ali nismo dobar par – Harold je previše ozbiljan a i nije nešto zgodan.“

Sklonivši urednu gomilu odeće koju je sobarica pokupila, Esmi je sela i prigušila zevanje, nadajući se da Lidija neće da zapoćne jedan od svojih dugih ponoćnih ćaskanja.

„Dok je Tom Lomaks veoma zgodan“, nastavila je Lidija. „A i zasmekava me. Misliš da se i ja njemu dopadam?“

„Čini se da je veoma uživao u tvom društvu“, rekla je Esmi.

„Da, jeste, zar ne?“, Lidija se zakikotala i sela. „Sutra ću im poslati pozivnicu – i pritisnuti ga da povede onu svoju čudnu sestru. Harold kaže da joj je kapetan veoma privržen; oni su blizanci, znaš.“

„Ne, nisam znala. Koliko se sećam Tibi, ne liče jedno na drugo.“

„Ne liče, hvala bogu“, samozadovoljno se nasmejala Lidija. „Ako nas vreme posluži, možemo na piknik ili da isplovimo tatinim brodom. Možeš da zagovaraš Tibi dok ja bolje upoznam kapetana.“

Esmi se nasmejala. „Bolje bi ti bilo da pozoveš svoju majku kako bi mogla da priča o cveću sa gospođicom Lomaks.“

„Naravno da neću. Ne želim da mi se majka mota naokolo dok ja zavodim kapetana.“

Esmi razrogači oči. „Da li to planiraš da radiš?“

„Da“, uzvratila je Lidija uz kez. „Odlučila sam to čim sam ga ugledala – postaću sledeća gospođa Lomaks.“

„Lidija, jedva poznaješ tog čoveka!“

„Poznajem ga dovoljno da mi se sviđa ono što vidim“, uzvratila je. „Sasvim sigurno neću da sedim u Templton Holu i pretvorim se u usedelicu poput patetične gospođice Havišam.“

Esmi je bila šokirana proračunatim stavom svoje prijateljice a nije bila ni sigurna da bi Lidija bila dobra za problematičnog kapetana – niti on za nju. Ali je odćutala. Lidija je bila pripita i možda će se do jutra predomisliti; njeni hirovi su brzo dolazili i odlazili.

„Ne treba da se raspravljaš sa njim“, rekla je Lidija. „I ne budi nedruželjubiva. Bila si prilično gruba kada ste se upoznawali.“

Esmi je pocrvenela, prisećajući se kako je njena fizička reakcija kada je prvi put ugledala Toma, bila poput strujnog udara. „Izvini, nisam htela da budem takva.“

„Želim da se svi dobro slažemo. Ja sa kapetanom a ti sa Haroldom.“

Esmi je zakolutila očima. „Kada si postala takva provodadžika?“

„Kad je nužno“, rekla je Lidija i namignula.

Esmi je bila nepokolebljiva. „Neću se udati za doktora Gatrija samo zato što ti tako kažeš.“

„Draga Esmi“, uzvratila je Lidija, najednom zabrinuta. „Ne možeš zauvek da tuguješ za Dejvidom – zaslužuješ malo sreće i zabave.“

Esmi se utroba stegnula od osećanja krivice. Nije razmišljala o Dejvidu.

„To nema nikakve veze sa Dejvidom“, objasnila je. „Harold Gatri me prosto ne privlači – kao ni ja njega.“

„Strpi se malo“, uzvratila je Lidija. „Mislim da biste bili savršeni jedno za drugo. A kada odem u Indiju kao kapetanova žena, i moja najbolja prijateljica će biti tamo.“ Široko se osmehivala Esmi.

Esmi je ispružila ruku i povukla Lidiju na noge, izvodeći je iz sobe. „Neću se udati za doktora Gatrija. A sada idi u krevet.“

„Ne budi namćor“, rekla je Lidija.

Esmi joj se nasmešila i nežno je gurnula u susednu sobu. „Laku noć, snovi su blizu.“

„Ne dozvoli da te bube grizu“, Lidija je dovršila rečenicu koju su izgovarale kao devojčice.

Esmi je zatvorila vrata i ođapkala natrag do svoje sobe.

Mislila je da će san brzo doći ali um joj je vrteo događaje od tog dana. Lidijini nepromišljeni planovi su je potresli. Što se Esmi tiče, brak sa Haroldom nije dolazio u obzir. Bio je ljubazan i pažljiv ali nekako previše ozbiljan. Divila mu se zbog njegove posvećenosti pacijentima Paštunima ali joj nije bio nimalo privlačan, za razliku od mračnog i zgodnog Toma Lomaksa.

Esmi se ubrzao puls kada joj se kapetan ponovo ušetao u misli. Ako je Lidija odlučila da osvoji pukovnikovog sina da joj bude muž, onda Esmi treba da se drži podalje. Lidija je navikla da dobije ono što želi. Sem toga, kapetan je očigledno

bio iznerviran Esminim radom i razgovorom kao što je nju nerviralo njegovo nehaljno ponašanje kada je pijan. Nisu se baš dopali jedno drugom.

Uzdajući, Esmi je razgrnula prekrivač i čekala da san naiđe.

* * *

Svuda oko nje bio je nepodnošljivi sneg. Vazduh je bio tako hladan da ju je bolelo pri udisanju. Pored nje su spavala dva dečaka koje je ušuškala u prevoj svoje ruke, u dronjavim uniformama i mekih kosa prekrivenih snegom. Nekakva buka ju je probudila. Neka ptica je zakreštala. Ali kada je Esmi pokušala da sedne, nije mogla. U ušima joj je zujalo od neskladnog zvuka sve dok Esmi nije shvatila da to nije ptica već vrisak neke žene.

„Moja beba, moja beba!“

Esmi se s mukom uspravila na utrnula stopala i posegnula za izbezumljenom ženom. „Dajte mi je – ja ću je zagrejati.“

Ali čim je uzela smrznuti zavežljaj od žene, Esmi je s užasom shvatila da je beba mrtva. Oteturala se nazad do usnulih dečaka. Mora da ih probudi i natera da se pokrenu kako se i oni ne bi smrznili. Zurili su u nju beživotnim očima, mraz im se presijavao na trepavicama. Esmi je pokušala da vrisne ali nikakav zvuk se nije čuo. Sve što je mogla da čuje bilo je naricanje ožalošćene majke...

Esmi se naglo probudila dok joj je srce tuklo. Zurila je oko sebe u panici. Gde se to nalazi? Prošlo je nekoliko užasavajućih trenutaka pre nego što je shvatila da ja na bezbednom, u svojoj staroj sobi u Templton Holu. Preplavilo ju je olakšanje. Noćna mora se povukla a ona je ostala da drhti i grabi vazduh. Bio je to uvek isti loš san; užas dodirivanja mrtve bebe, vrištanje majke i panika uzaludnog pokušaja da oživi smrznute dečake.

Esmi je stavila dlanove preko usta da priguši jecaj. Mora da je noćnu moru pokrenuo razgovor sa Haroldom o Srbiji i

povlačenju preko albanskih planina. Noćna mora je nije mučila nedeljama, pa se ponadala da su se traume iz prošlosti napokon umanjile. Duboko je udisala da se smiri.

Došavši do prozora, Esmi je pogledala u mirnu baštu osvetljenu ranom jutarnjom svetlošću. Možda je rasprava sa Tomom Lomaksom o efektima ratne neuroze kriva za njen poremećen san. Pitala se da li ga ovog jutra boli glava i da li će se sećati njihove rasprave, i zaključila da najverovatnije neće. Nesumnjivo još uvek spava da odagna mamurluk. Pa, neka se bavi svojim demonima najbolje što može; neće ga osuđivati niti se mešati. Znala je šta znači biti potpuno iscrpljen od rata. Samo su briga tetke Izobel i vreme provedeno na Visoravnima pomogli da zaleči sopstvene duševne rane, kao i da povрати vitalnost. Ipak je znala da više nije ona bezbrižna devojka kakva je bila pre rata.

Rat je definitivno okončan i ona ga je preživela dok dobri muškarci kao što je Dejvid Dramond nisu. Esmi je osetila poznatu bol koja ju je izjedala dok se prisećala sina Dramondovih.

„Živi svoj život punim plućima, draga Esmi“, podsticala ju je Izobel. „I to će biti tvoj način da odaš počast Dejvidu.“ Esmi je obećala da hoće, i u sebi se ponadala da će na taj način možda nadoknaditi to što je izneverila Dejvida.

DRUGO POGLAVLJE

Tom se probudio na zvuk pucnja iz pištolja. Nije imao pojma gde se nalazi. Pridigao se, srce mu je divlje tuklo. Bili su pod opsadom. Nekoliko trenutaka ranije, branio je snajperiste skrivene iza grebena crne stene...

Osvrnuo se oko sebe zbunjeno; mora da je sanjao. Bio je u svojoj sobi u kuli Enkoridž, čiji su zidovi bili pretrpani njegovim amaterskim akvarelima i zvukom mora koje se razbijalo o liticu podno njega. Ponovo je začuo buku; zvuk auspuha. Mora da Tibi ide negde.

Tom se bacio natrag u krevet, ali njegovo olakšanje nije dugo trajalo. Glava mu je pulsirala od naglog pokreta dok mu je bol sevao kroz slepoočnice. Oči su ga bolele od dnevne svetlosti. Ožiljak preko levog ramena od stare snajperske rane boleo ga je više nego obično. Zašto se osećao tako loše? Škiljeći je pratio trag odbačene odeće po izlisanom tepihu. Deliće sećanja su počeli da izranjaju.

„O, Bože!“, zastenjao je, pritiskajući dlanovima bolnu glavu.

Večera kod Templtonovih. Sećao se pića pre večere i jela – ili nečeg od jela – i izdašnih količina Džambovog klareta i viskija. Lidija ga je smatrala zabavnim; barem se sećao da se

mnogo smejala. Zar nisu i plesali? Nejasno se sećao gramofona i Harolda crvenog i znojavog lica. I Lidijine prijateljice privlačnih očiju. Da li se raspravljao sa njom? Da, jeste. Zašto bi, zaboga, to radio? Nije joj se dopao – toga je postao svestan od trenutka kada su ih upoznali – iako pojma nije imao zašto bi bila protiv njega. Nevoljno je pristala da mu bude partnerka u tenisu, a i nije baš bila dobra.

Ejmi? Eli? Esmi; tako je! Esmi Makbrajd, ćerka pokojnog doktora Džejsma Makbrajda, zdravog i pravog čoveka koji je jednom prilikom namestio Tomu slomljenu ruku kada je pao sa drveta. Bila je jedna od onih modernih devojaka koja je radila šta je htela. Harold mu je ispričao kako je, neudata, otišla u inostranstvo kao jedna od bolničarki doktorke Inglis i dovela svoj život u opasnost. Učestvovala je u zloglasnoj Albanskoj golgoti. I bila je verena za Dejvida Dramonda – ili je Harold tako mislio – ali nežni, čestiti Dejvid je umro pred sam kraj rata.

Tom je uzdahnuo. Nikakvo čudo što ga je Esmi tako malo poštovala; nije imao nijednu od Dejvidovih dobrih osobina. Mora da ga prezire zato što je preživeo sukob a njen voljeni nije. Prokleti rat!

Pažljivo je ponovo seo i spustio noge sa kreveta. Raspravljali su se oko negovanja bolesnika – nešto u vezi ratne neuroze – a on je namerno bio grub. Gledala ga je svojim pronicljivim očima kao da može da mu čita misli i ponudila mu neku vrstu napitka za spavanje. Nije želeo njenu pomoć niti njeno sažaljenje. Možda je u modi ići na psihoanalizu ali nije hteo ni da čuje za to.

„Zvučite baš kao vaš otac.“ Ponovo su mu se vratile Esmine zajedljive reči. Kako ga je to iznerviralo! Njegov otac je bio nasilnik i snob; dok njemu ni najmanje nije stalo do društvenog ugleda. Ipak, u Esminim očima bio je privilegovani sin i naslednik Enkoridža. Verovatno je mislila da je bogat i da ne mora da radi – samo se igrao vojnika – dok je ona morala da ode u svet i zarađuje za život, odavno bez majke i oca koji nije

živ da je izdržava. Možda je bolničarka zato bila protiv njega; zavidela mu je na privilegovanom položaju.

Tom se izvukao iz kreveta i zadrhtao. Čak i po ovom lepom vremenu, njegova soba u kuli bila je vlažna i promajna. Zimi se na unutrašnjoj strani uskih prozora stvarao led. Ipak, bilo je trenutaka u vrelini indijske letnje sezone kada je čeznuo za ovom vlažnom sobom i hladnom morskom maglom da mu ohladi kosti.

Skinuo se, olakšao se u nokšir a zatim zaronio glavu u lavor sa hladnom vodom. Najbliže kupatilo se nalazilo dva sprata niže. Kada se vratio kući, Tibi ga je upozorila da će morati sam da prazni nokšir i da sam puni bokal s vodom jer više ne mogu da priušte sobaricu. Kao deo novih mera štednje, njegova sestra je sebe postavila za kućnu pomoćnicu i izjavila: „Svakako neću biti zadužena za nokšir ili kako se već zove posluga u Indiji.“

„Čistači“, nasmejao se Tom.

Stajao je u staroj limenoj kadi, polivao se preostalom vodom po sebi, energično se obrisao peškirom a zatim zapalio prvu cigaretu tog dana. Umotan u peškir, sedeo je pušeci i mislio na Lidiju. E, to je privlačna devojka; lepog lica i zanosnog tela. Čerka Templtonovih je bila zabavna, zaljubljena u sport i ne previše komplikovana – otvoreno je flertovala a on je bio polaskan njenom pažnjom. Zaboravio je koliko je prijatno ćaskanje sa prelepom ženom. Još od Marije...

Tom je ugasio cigaretu. Neće dozvoliti sebi da se zadržava u prošlosti. Od sada će gledati napred u budućnost. Dok se oblaćio, pitao se da li se dogovarao sa Lidijom o novom susretu. Nije se sećao kako se obreo u svojoj kući ali je pretpostavio da ga je Harold odbacio. Dobri stari Harold. Nije zaslužio tako vernog prijatelja. Kasnije će da ode do Gatrijevih i izvini što se toliko napio, i da sazna da li treba da se izvinjava i Templtonovim – i Esmi.

Čini se da je Harold bio prilično oduševljen bolničarkom – neprestano su pričali tokom večere. Pretpostavljao je da je